

DİL ARAŞTIRMALARI

Journal of Language Studies

Yıl/Year: 18, Dönem/Period: 2024-Bahar/Spring, Sayı/Number: 34

ISSN 1307-7821 | e-ISSN 2757-8003

HABERLER

News

Prof. Dr. Hendrik E. Boeschoten'in Ardından

Lars Johanson

Prof. Dr. Johannes-Gutenberg Üniversitesi
Mainz / Almanya

e-posta johanson@uni-mainz.de
orcid 0000-0001-6731-8855

Nurettin Demir

Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve
Edebiyatları Bölümü, Ankara/Türkiye

e-posta demirn@hacettepe.edu.tr
orcid 0000-0002-3891-6546

Atıf

Citation

Demir, Nurettin (2024). Prof. Dr. Hendrik E. Boeschoten'in Ardından. *Dil Araştırmaları*, 34: 321-328.

Başvuru

Submitted
18.05.2024

Revizyon

Revised
20.05.2024

Kabul

Accepted
30.05.2024

Çevrimiçi Yayın

Published Online
31.05.2024

Günümüz Türkolojisinin en kibar, en hümanist ve en üretken isimlerinden biri olan Hollandalı bilim insanı Prof. Dr. Hendrik Boeschoten, 18.02.2024 tarihinde aramızdan ayrıldı. Boeschoten, Türkolojinin farklı alanlarında önemli eserler vermiş bir isimdi. Ölümü, Türk dili araştırmaları için büyük bir kayıp oldu.

Hendrik E. Boeschoten, 15 Eylül 1950 yılında Hilversum'da doğdu. 1968-1980 yılları arasında Utrecht Üniversitesinde okudu. Fizik (1970) ve Matematik (1975) ve Tarih alanında öğreniminden sonra 1977 yılında Arapça, Farsça ve Türkçe Bölümlerini bitirdi.

1980 yılında Türkoloji alanında başladığı doktorasını 1990'da Hollanda'daki Türk çocuklarının dil edinimi hakkında yazdığı teziyle tamamladı.

Meslek hayatına, Hollanda televizyonunda serbest çevirmen olarak başladı. 1980-1981 arasında Utrecht Üniversitesi, Doğu Araştırmaları Enstitüsünde (Institute of Eastern Studies) ve Tilburg Üniversitesinde Genel Dilbilim ve Edebiyat Fakültesinde (Faculty of General Linguistics and Literature) asistan olarak çalıştı. 1984-1991 yılları arasında Utrecht'te Türkçe öğretmeni yetiştirme kursunda ders verdi. 1991-1992 yılları arasında Frankfurt am Main'de, 1998 yılında Bamberg'de ve 2000-2001 yıllarında Gießen'de Türk dili okutmanı olarak çalıştı. 2002 yılında ise Mainz Üniversitesinde Lars Johanson'dan boşalan Türkoloji kürsüsüne Profesör olarak atandı. 2012 yılında buradan emekli oldu.

Hendrik E. Boeschoten, yayın listesinde de görüleceği üzere Türkolojinin farklı konularına ilgi duyan bir bilim insanıydı. Tarihi metinlerle ilgili çalışmaları, yayımları arasında özel bir yer tutar. Örnek olarak Martin van Bruinessen'le 1988 tarihinde Evliya Çelebi Seyahatnamesinin Dişabakır'la ilgili kısmının edisyonunu ve İngilizce çevirisini hazırladı. Boeschoten kitapta Evliya'nın imlası ve çeviride takip ettikleri yolla ilgili bir bölüm de yazdı. 1988 yılında Mark Vandamme ve Semih Tezcan'la Rabguzi'nin *Kisassu'l-Anbiyâ* adlı meşhur eserini; transkripsiyonlu metin, sözlük ve İngilizce çeviri olmak üzere iki cilt halinde yayımladı. Aynı metnin ikinci baskısını 2015 yılında John O'Kane ile birlikte yaptı. 2001 yılında ise Semih Tezcan'la birlikte *Dede Korkut Oğuznameleri*'ni neşretti. Dede Korkut metniyle ilgili çalışmaları, eserin bilimsel neşriyle kalmadı. Dede Korkut Kitabı'nın 2005 yılında Flamanca, 2008 yılında da Almanca çevirilerini yayımladı. 2009 yılına geldiğimizde Türki-yi Acemi olarak adlandırılan, 13-16. yüzyıllar arasında İran'da ve Anadolu'da yazılmış metinlerden saydığı *İskendername* metnini yayımladı. Rabguzi'nin eserinin Rusya Bilimler Akademisi Sanktpetersburg Şarkiyat Enstitüsünde C245 numarada kayıtlı nüshasının ekinde, 165-172 varakları arasında yer alan bu metnin 1500 civarında yazıldığı tahmin etmektedir. 2023 yılında ise *A Dictionary of Early Middle Turkic* adlı sözlüğü basılır. Bu sözlük, Orta Türkçe dönemi sözlük çalışmaları açısından önemli bir yayındır.

Boeschoten'nin kitapları arasında 1990 yılında 4-6 yaş arası göçmen çocuklarının dil edinimi üzerine yaptığı çalışma ilk örneklerden biridir. Ders kitabı olarak tasarlanmış 1995 tarihli metinler, sözlük ve dil bilgisi açıklamalarının bulunduğu *Türkisches Lesebuch. Zeitgenössische Literatur mit Lexik und Grammatik* başlıklı kitabı ise Alman Üniversitelerindeki ders malzemesi açığına gidermeye dönük bir yayındır.

1983 yılında yayımladığı Afganistan'ın Aybak (*Samangan*) eyaleti Özbekçesi hakkındaki çalışması, Afganistan Özbekçesi hakkında yapılan ilk önemli yayınlardan biridir. Afganistan Özbekçesini yabancı birinin çalışması güçtür, bu küçük kitapçığın günümüzde de önemini koruduğunu söyleyebiliriz.

Boeschoten, telif eserleri yanında bilim adamlarıyla kurduğu samimi dostluğun semeresi olarak çeşitli kitaplarda bölüm yazarlığı ve editörlük de yapmıştır. 1991 yılında Th. Ludo Verhoeven'le birlikte o zamana kadarki Türk dilbilimi çalışmaları sonuçlarının bir araya getirildiği *Turkish Linguistics Today* adlı çalışması yayımlanır. Adı geçen kitapta Türkçede varyasyon konusunun derli toplu değerlendirildiği ilk çalışmalardan olan

“Aspects of Language Variation” başlıklı bölümün yazarıdır. 2006 yılında, Lars Johanson’la birlikte *Turkic Languages in Contact* adlı kitabın, 2007’de Heidi Stein’le birlikte 5. Alman Türkologlar Konferansı bildirilerinin editörlüğünü yapar. 2010 yılında Mainz’de Türkoloji kürsüsünde halefi olan Julian Rentzsch’le birlikte 2010 Mainz ile ilintili Türkologların yazılarından oluşan *Turcology in Mainz* adlı eseri neşreder. 2011 yılında, farklı alanlardan uzmanlarla birlikte Bakü’de düzenlenen Birinci Kültürlerarası Sempozyumda sunulan dilbilim yazılarını bir araya getirir. 2012 yılında farklı alanlardan meslektaşlarıyla birlikte editörlüğünü üstlendiği Doğu’da müziğe, makamlara ve destancılığa odaklanılan kitabın, 2023 yılında yine farklı meslektaşlarıyla Germanistik’te yeni yaklaşımların ele alındığı *Avropa və Qafqaz arasında ədəbiyyat və mədəniyyət mübadiləsi adlı simpozium* bildirilerinin editörleri arasındadır.

Boeschoten ölümünde önce Berlin, Paris ve St. Petersburg nüshalarını kullanarak 15-16 yüzyıllar arasında Balkanlar’da yazıldığı düşünülen ama kopyaları daha geç tarihli olan “Oghuzname”deki atasözleri üzerine çalışmakta, metinlerin edisyon kritiğini ve İngilizce çevirisini hazırlamaktaydı. Oğuznamadaki malzemeyi Türk, Moğol ve Farça Atasözleri kaynaklarıyla karşılaştırmayı düşünüyordu.

Boeschoten’nin makalelerinin ağırlık noktasını da üzerinde kitap olarak çalıştığı konularla ilgili çeşitli sorunlar oluşturur. Dil edinimi, dil karışması, kod değiştirme, çok dillilik, dil ilişkileri, Hollanda’da Türkçe öğretimi, Avrupa Birliği’nde Türkçe gibi çok dilli ortamlarda karşılaşılan konuların dilbilimsel incelenmesi ilk araştırmalarında önemli yer tutar. Bu arada Avrupa’da yeni bir Türkçenin ortaya çıkıp çıkmadığı konusunu çeşitli yazılarında sorgular. 1987 yılından itibaren yoğun olarak Rabguzi’nin *Kıyasu’l-Enbiyâsı* üzerine çalışmaya başlar. O tarihten itibaren *Kıyasu’l-Enbiyâ* ve Harezmi Türkçesiyle ilgili pek çok yazı yayımlar. Bu arada *Kıyas-ı Enbiyâ* yazması ekinde yer alan *İskendername* metniyle de ilgilenir. Yine 1988 yılından itibaren Evliya Çelebi *Seyahatnamesi* hakkında yayınlar yapmaya başlar. 1999 yılından itibaren ilgi alanına Dede Korkut metni girer. 2006 yılından itibaren Kuran çevirilerine ilgi duyar ve konuyla ilgili yazılar yazar. Elektronik sözlükçülük, Orta Türkçe sözlükçülüğüyle ilgili çeşitli sorunlar, yazılarına konu olur. Dil reformu, diyalektoloji, söz dizimine dair çeşitli konular, destanlarla ilgili çeşitli sorunlar, Türk dil ve lehçelerinin konuşurları gibi konular yanında, Türk dil ve Lehçeleri hakkında temel kaynaklardan olan Lars Johanson ve Éva Agnes Csátó Johanson *Turkic Languages* adlı eserinde Özbekçe, Çağatayca ve Türk dillerinin konuşurları bölümlerini yazar.

Hendrik Boeschoten’le bu satırların birinci yazarı 1986 yılında Tilburg’da Brabant Üniversitesinde 3. Uluslararası Türk Dil Bilimi Kurultayı (ICTL 3) sırasında, ikinci yazarı ise dilbilimsel Türkolojinin çekim merkezi olan Mainz’de doktora yaptığı sırada tanışmıştı. Çeşitli nedenlerle pek çok Türkoloğun yolu Mainz’e düşer, orada başlayan tanışıklıklar dostluklara ve iş birliklerine dönüşür. Hendrik Boeschoten’in kürsü başkanı olduğu zaman diliminde bunu devam etti. Onunla dostluğumuz ölümüne kadar sürdü. Sadece çok iyi bir akademisyen değil, insanın kendini yanında rahat hissettiği, güven veren, yardım sever bir dost idi. Pek çok alandan bilim insanlarıyla ortak çalışmaları bu yönünün bir kanıtıdır. Ölümü, Türkoloji için yeri dolduralamayacak bir kayıp olmuştur.

Yayınları

Kitaplar

1983. *Özbekisches aus Aibak (Samangan)*. Utrechtse turkologische reeks 1. Utrecht: Department of Turkic Studies. Utrecht State University.
1988. *Evlıya Çelebi in Diyarbekir. The relevant section of the Seyahatname*. Edited with Translation, Commentary and Introduction by Martin van Bruinessen & Hendrik Boeschoten. Leiden: Brill. 1990
- 1990 *Acquisition of Turkish by Immigrant Children: A Multiple Case Study of Turkish Children in the Netherlands Aged 4 to 6*. (Turcologica 6). Wiesbaden: Harrassowitz.
1995. [Vandamme, Mark & Tezcan, Semih ile] *Al-Rabghūzī: The Stories of the Prophets. Qışaş al-Anbiyā'. An Eastern Turkish Version 1–2*. Leiden et al.: Brill.
1995. *Türkisches Lesebuch. Zeitgenössische Literatur mit Lexik und Grammatik*. Wiesbaden: Harrassowitz.
2001. [Semih Tezcan ile] (eds.) *Dede Korkut Oğuznameleri*. (Kâzım Taşkent klasik yapıtlar dizisi 39). İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
2005. *Het boek van Dede Korkoet*. Amsterdam: Bulaaq.
2008. *Das Buch des Dede Korkut: Heldenerzählungen aus dem türkischen Mittelalter*. Reclam-Bibliothek. Stuttgart: Reclam.
2009. *Alexander Stories in Ajami Turkic*. Wiesbaden: Harrassowitz.
2011. [Abdulla, Kamal & Hartmann, Sieglinde & Störmer-Caysa, Uta ile] (eds) *Das Nibelungenlied und Das Buch des Dede Korkut: sprachwissenschaftliche Beiträge zum ersten interkulturellen Symposium in Baku, Aserbaidshan, 2009*. (Imagines medii aevi 28). Wiesbaden: Reichert Verlag.
2015. [O'Kane, John ile] *Al-Rabghuzi's the Stories of the Prophets: Qışaş al-anbiyā': An Eastern Turkish Version*. Second edition. Boston & Leiden: Brill.
2023. *A Dictionary of Early Middle Turkic*. (Handbook of Oriental Studies = Handbuch der Orientalistik I. Ancient Near East 169). Leiden & Boston: Brill.

Editörlük

1987. [Vandamme, Mark ile] (eds.) *Utrecht Papers on Central Asia. Proceedings of the First European Seminar on Central Asian Studies held at Utrecht, 16–18 december 1985*. (Utrecht Turkological Series 2). Utrecht: University of Utrecht.
1987. [Verhoeven, Th. Ludo ile] (eds.) *Studies on Modern Turkish. Proceedings of the Third Conference on Turkish Linguistics*. Tilburg: Tilburg University Press.
1991. [Verhoeven, Th. Ludo ile] (eds.) *Turkish Linguistics Today*. Leiden: Brill.
2006. [Johanson, Lars ile] (eds.) *Turkic Languages in Contact*. (Turcologica 61). Wiesbaden: Harrassowitz.
2007. [Heidi Stein ile] (eds) *Einheit und Vielfalt in der türkischen Welt: Materialien der 5. Deutschen Turkologenkonferenz Universität Mainz, 4.–7. Oktober 2002*. (Turcologica 69). Wiesbaden: Harrassowitz.
2010. [Rentsch, Julian ile] (eds.) *Turcology in Mainz/Turkologie in Mainz*. (Turcologica 82). Wiesbaden: Harrassowitz.
2012. [Wiesend, Reinhard & Aubert, Laurent & Jähnichen, Gisa & Reichl, Karl ile] (eds.) *Musik im Orient (Medienkombination): Maqām und Epengesang*. Ringvorlesung Mainz 2006. (Schriften zur Musikwissenschaft 19). With CD. Mainz: Are Edition.
2023. [Rzayeva, Sevinç & Hartmann, Sieglinde & Coşan, Leyla ile] (eds.) *Neue Wege der Germanistik: Literatur- und Kulturtransfer zwischen Europa und dem Kaukasus: = Avrupa və Qafqaz arasında ədəbiyyat və mədəniyyət mübadiləsi adlı simpozium*. (Germanistik in turksprachigen Ländern 1). Frankfurt am Main: Verlag Hans-Jürgen Maurer.

Makaleler

1983. Aspecten van Turkse kleutertaal in Nederland. Een voorstudie. *Tilburg Paper in Language and Literature* 57.
1985. [Verhoeven, Th. Ludo ile] Integration niederländischer lexikalischer Elemente ins Türkische: Sprachmischung bei Immigranten der ersten und zweiten Generation. *Linguistische Berichte* 98: 347–364.

1986. Turkish language development of Turkish children in the Netherlands. *Proceedings of the Turkish Linguistics Conference, August 9–10, 1984*. Aksu-Koç, Ayhan vb. (eds.) Istanbul: Boğaziçi University. 269–280.
1986. [Verhoeven, Th. Ludo ile] First language acquisition in a second language submersion environment. *Applied Psycholinguistics* 7: 241–255.
1986. [Verhoeven, Th. Ludo & Vermeer, Anne ile] De taal van Turkse en Marokkaanse kinderen. *Minderheden: taal en onderwijs*, 44–66.
1987. [Vandamme, Mark ile] The different copyists in the London ms. of the *Qışaşı Rabghuzi*. *Proceedings of the first Seminar on Central Asian Studies*. Utrecht. 177–183.
1987. [Verhoeven, Th. Ludo ile] Language mixing in children's speech Dutch language use in Turkish discourse. *Language Learning* 37, 191–215.
1987. The acquisition of modality in Turkish. *Studies on Modern Turkish. Proceedings of the Third Conference on Turkish Linguistics*. Boeschoten, Hendrik & Verhoeven, Ludo (eds.) Tilburg: Tilburg University Press. 231–241.
1987. [Verhoeven, Ludo & Vermeer, Anne ile] De taal van Turkse en Marokkaanse kinderen. *Minderheden: Taal en onderwijs*. Appel, René (ed.). Muiderberg: Dick Coutinho. 44–66.
1988. Evliya's spelling and our transliteration. *Evliya Çelebi in Diyarbekir*. Boeschoten, Hendrik & van Bruinessen, Martin (eds.). Leiden: Brill. 71–80.
1988. The *Seyahatname* as a source for linguistic investigation. *Evliya Çelebi in Diyarbekir*. Boeschoten, Hendrik & Martin van Bruinessen (eds.). Leiden: Brill. 81–103.
1988. Why transcribe Ottoman Turkish texts? *Manuscripts of the Middle East* 3, 23–26.
1988. De Verwerving van temporele referentie in het Turks door kinderen in de leeftijd van 4 tot 7 jaar. *Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen* 30, 93–104.
1989. Over gasten en gasten van gasten. 2. *Tanışma Voortgezet*. Reijnders-Van Aarle, Sjannie et al. (eds.). Den Haag: Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum.
1989. [Vandamme, Mark & Braam, Hansje ile] Editing and linguistic analysis of a medieval Turkic text with the aid of computer facilities. *Religious and Lay Symbolism in the Altaic World and Other Papers. Proceedings of the 27th meeting of the Permanent International Altaistic Conference, Walberberg, Germany, June 12th to 17th, 1984*. Sagaster, Klaus & Eimer, Helmut (eds.). Wiesbaden: Harrassowitz. 77–99.
1990. Vokalquantität in Rabghuzis Poesie. *Central Asiatic Journal* 34, 187–213.
1990. [Vandamme, Mark ile] The poetry of Rabghuzi's Qisas. *L'Asie Central et ses Voisins. Influence Réciproques*. Dor, Remy (ed.). Paris: INALCO. 9–36.
1991. Aspects of language variation. *Turkish Linguistics Today*. Boeschoten, Hendrik & Verhoeven, Ludo (eds.). Leiden: Brill. 150–176.
1991. Dialectology. *Turkish Linguistics Today*. Boeschoten, Hendrik & Verhoeven, Ludo (ed.). Leiden: Brill. 150–165.
1991. Turkish in the Netherlands: Patterns of change over generations. *Altaica Osloensia. Proceedings from the 32nd meeting of the Permanent International Altaistic Conference. Oslo, June 12–16, 1989*. Brendemoen, Bernt (ed.). Oslo: Universitetsforlaget. 39–48.
1991. The Leningrad manuscripts of Rabghuzi's Qisas. *Türk Dilleri Araştırmaları* 47–79.
1991. Asymmetrical code-switching in immigrant communities. *Proceedings of the Workshop on Constraints, Methodology and Models of the ESF-Network on Code-switching and Language Contact, London, September 27–29*. Strasbourg: European Science Foundation. 85–104.
1992. Hollanda Türkçesi diye bir şey gelişmekte mi? *Dilbilim Araştırmaları Dergisi* 3: 11–18.
1992. Iskandar-Dhulqarnain in den *Qışaşı-i Rabghuzi*. *De Turcicis Aliisque Rebus. Commentarii Henry Hofman dedicati*. Utrecht: Instituut voor Oosterse Talen en Culturen. 39–57.
1992. A short sample of Venetian Italian in Evliya Çelebi's *Seyahatname*. *Journal of Turkish Studies* (1991 [1992]) 14, 139–146.
1992. On misunderstandings in a non-stabilised bilingual situation. *Maintenance and loss of minority languages*. Fase, Willem & Jaspaert, Koen & Kroon, Sjaak (eds.). Amsterdam: John Benjamins. 83–97.
1993. Türkçe'de bağıntı sıfatları sınıfı: Batılılaşmada süreklilik. *Talat Tekin armağanı/Festschrift Talat Tekin 65. doğum yılı dolasıyla meslektaşları ve öğrencilerinin yazılarıyla* 3. Ölmez, Mehmet (ed.). Ankara: Simurg. 57–68.

1993. [Dorleijn, Margareet & Leezenberg, Michiel ile] Turkish, Kurdish and other languages from Turkey. *Community Languages in the Netherlands*. Extra, Guus & Verhoeven, Ludo (eds.). London: CRC Press. [2020 ebook] <https://doi.org/10.1201/9781003077428>
1993. Chwaresmtürkisch als z-Türkisch. *Journal of Turcology* 183–193.
1993. Batavo-Turks. Een nieuw soort Turks in Nederland? *Nieuwe wegen in taal- en literatuurwetenschap. Handelingen van het eenenveertigste filologencongres*. Goedegebuure, Jaap (ed.). Tilburg: Tilburg University Press. 103–116.
1993. Türkçe’de bağımlı sıfatları sınıfı: Batılılaşmada süreklilik. *Türk Dilleri Araştırmaları*, 57–68.
1993. Türk dilleri arası terminoloji sorunu. *Sürekli Türk Dil Kurultayı – Konuşma Metinleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı. 180–185.
1994. [Vandamme, Mark ile] Rabghuzi’s syntax revisited. *Bamberger Zentralasienstudien. Konferenztakten/ESCAS IV, Bamberg 8.–12. Oktober 1991*. Baldauf, Ingeborg & Friedrich, Michael (eds.). Berlin: Klaus Schwarz. 88–98.
1994. Modalität: Eine vernachlässigte Kategorie. *Türkisch als Fremdsprache unter sprachwissenschaftlichen Gesichtspunkten. Materialien und Referate der internationalen Fachtagung, 11.–14. Juni 1992 in Hamburg*. Fittschen, Maren & İleri, Esin (eds.). Wiesbaden: Harrassowitz. 63–68.
1994. Sakkâkî. *Encyclopaedia of Islam. Second edition*. Leiden: Brill.
1994. [Braam, Hansje ile] Bilgisayar ve sözlükçülük yöntemleri. In *Uygulamalı dilbilim açısından Türkçenin görünümü*. Ankara: Dil Derneği. 9–14.
1994. L2 influence on L1 development: The case of Turkish children in Germany. *The cross-linguistic study of bilingual development*. Extra, Guus & Verhoeven, Ludo (eds.). Amsterdam: North-Holland. 253–264.
1994. Türk dilleri arasında terminoloji meseleleri. *Sürekli Türk Dil Kurultayı. Konuşma Metinleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları. 180–185.
1995. Bosnische Metrik. *Beläk bitig. Sprachstudien für Gerhard Doerfer zum 75. Geburtstag*. Erdal, Marcel & Tezcan, Semih (eds.). Wiesbaden: Harrassowitz. 33–49.
1995. Garip im Lichte der europäischen Avantgarde. *NELL* 1, 85–108.
1996. Zur Charakterisierung des Kodekopierens. *Symbolae Turcologicae. Studies in Honour of Lars Johanson on his sixtieth birthday*. Brendemoen, Bernt & Schönig, Claus (eds.). Istanbul: Swedish Research Institute. 31–40.
1997. [Backus, Ad ile] Code-switching and ongoing linguistic change. *Turkic Languages* 1, 40–62.
- The Turkish Language Reform forced into stagnation. *Undoing and Redoing Corpus Planning*. In Clyne, Michael (ed.). Berlin & Boston: de Gruyter. 357–383.
1997. [Robert Dankoff & Mark Vandamme ile]. Rabghuzi’s stories of the Prophets. *Journal of the American Oriental Society* 117: 115–126.
1998. Codeswitching, codemixing, and code alternation: What a difference. In Jacobson, Rodolfo (ed.) *Codeswitching Worldwide 1*. Berlin & New York: de Gruyter Mouton. 15–24.
1998. Neue Einsichten zum Chwaresmtürkischen? *Turkologie Heute. Tradition und Perspektive. Materialien der Dritten Deutschen Turkologen-Konferenz, Leipzig, 4.–7. Oktober 1994*. Demir, Nurettin & Taube, Erika (eds.). Wiesbaden: Harrassowitz. 17–26.
1998. [Backus, Ad ile] Language change in immigrant Turkish. *Multilingualism in a Multicultural Context. Case Studies on South Africa and Western Europe*. Extra, Guus & Maartens, J. (eds.). Tilburg: Tilburg University Press. 221–238.
1998. İki dilli ortamda kavram karışması. *Doğan Aksan Armağanı*. İmer, Kamile & Subaşı Uzun, Leylâ (eds.). Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi. 1–4.
1998. The speakers of Turkic languages. . *The Turkic Languages*. Johanson, Lars & Csató, Éva Ágnes (eds.). London & New York: Routledge. 1–16.
1998. [Vandamme, Marc ile] Chaghatay. . *The Turkic Languages*. Johanson, Lars & Csató, Éva Ágnes (eds.). London & New York: Routledge. 166–178.
1998. Uzbek. *The Turkic Languages*. Johanson, Lars & Csató, Éva Ágnes (eds.). London & New York: Routledge. 357–378.
1998. On dialect dictionaries. *The Mainz Meeting. Proceedings of the 7th International Conference on Turkish Linguistics*. Johanson, Lars (ed.). Wiesbaden: Harrassowitz. 571–579.
1999. Equivalence and level of analysis. *Language Encounters Across Time and Space*. Brendemoen, Bernt et al. (eds.). Oslo: Novus. 63–71

1999. Remarks on the Book of Dede Korkut. *Arab-Historical Review for Ottoman Studies*. 231–236.
1999. [Yağmur, Kutlay ile] Teaching of Turkish as a foreign language in the Netherlands/Türkçenin Hollanda'da yabancı dil olarak eğitimi. *Dil Dergisi* 82, 15–20.
1999. [Peter Broeder ile] Zum Interferenzbegriff in seiner Anwendung auf die Zweisprachigkeit türkischer Immigranten. Johanson, Lars & Rehbein, Jochen (eds.) *Türkisch und Deutsch im Vergleich*. (Turcologica 39). Wiesbaden: Harrassowitz. 584–612.
1999. Studies on Central Asia in the Netherlands. *Ulittiq ruhtij uli tini*. Janpeyisov, E. (ed.). Almaty: Fİlim. 156–159.
2000. Convergence and divergence in migrant Turkish. *Dialect and Migration in a Changing Europe*. Matheier, Klaus J. (ed.). Hamburg: Peter Lang. 145–154.
2000. Avrupa Türkçesinde Anadolu ağzlarının yansımaları. *Türkçe'nin Ağzları Çalıştayı bildirileri*. Özsoy, A. Sumru & Taylan, Eser E. (eds.). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi. 93–97.
2001. Hollanda Türkçesinde ödünç sözcükleri. *Uluslararası Sözlükbilim Sempozyumu Bildirileri*. Yılmaz, Emine & Demir, Nurettin (eds.). Famagusta: Doğu Akdeniz Üniversitesi. 1–8.
2001. [Broeder, Peter ile] Turkish in the European Union: Macro and micro perspectives. *Paper presented at Teaching Turkish as a second or foreign language, Hacettepe University, Ankara, Turkey, 24 October 2001 – 28 October 2001*. Ankara, Turkey. 59–66.
2002. Why is *yapmak* replacing etmek? A historical perspective. *Scholarly Depth and Accuracy. A Festschrift to Lars Johanson/Lars Johanson Armağanı*. Demir, Nurettin & Turan, Fikret (eds.). Ankara: Grafiker Yayıncılık. 73–82.
2002. [Kutlay, Yağmur ile] Dilbilim yöntemleri ışığında argonun incelenmesi. *Türk kültüründe argo* Gürsoy-Naskali, Emine & Sagol, Gülden (eds.). Haarlem: Sota. 57–65.
2003. *Yapmak* neden etmek yerine kullanılıyor. Tarihsel Bir Bakış. Çeviri Muna Yüceol Özezen. *Türkbilgi* 2003/5, 196–156.
2005. Some notes on 'mixed' written Western Oghuz Turkic. *Linguistic Convergence and Areal Diffusion. Case Studies from Iranian, Semitic and Turkic*. Csató, Éva Á. & Isaksson, Bo & Jahani, Carina (eds.). London & New York: Routledge & Curzon. 215–226.
2006. The Turkish avant-garde: Forgotten greatness. *Intercultural aspects in and around Turkic literatures*. Kappler, Matthias (ed.). Wiesbaden: Harrassowitz. 115–122.
2006. Translations of the Koran: Sources for the history of written Turkic in a multilingual setting. *Turkic-Iranian Contact Areas. Historical and Linguistic Aspects*. Johanson, Lars & Bulut, Christiane (eds.). Wiesbaden: Harrassowitz. 69–89.
2006. Eenheid in verscheidenheid. Enkele motieven in Turkstalige epen. *Armada* 12/44, 6–14.
2008. Mittelalterliche Koranübersetzungen als Quelle für die türkische Sprachgeschichte. *Religiosität und Sprache 2: Religiosität und Metasprache(n) Religiolekte und Metasprache(n) 3: Religiolekte und Übersetzen*. Manfred, Dietrich et al. (eds.). Münster: Ugarit. 9–20.
2009. In what sense is the Book of Dede Korkut an "Oyuznâme"? *Turcological Letters to Bernt Brendemoen*. Csató, Éva Á. vd. (eds.). Oslo: Novus. 29–34.
2010. Motive türksprachiger Epen und das Buch des Dede Korkut, *Ruhm und Unsterblichkeit. Heldenepik im Kulturvergleich*. Meisig, Konrad (ed.). Wiesbaden: Harrassowitz. 123–136.
2011. Karahanlı Türkçesinden Harezmi Türkçesine geçiş sır içinde mi kalacak? *Doğumunun 990. yılında Yusuf Has Hacib ve eseri Kutadgu Bilig bildirileri (26–27 Ekim 2009)*. Duman, Musa (ed.). Ankara: Türk Dil Kurumu. 173–180.
2012. Adventures of Alexander in Medieval Turkish. *The Alexander Romance in Persia and the East*. Stoneman, Richard (ed.). Groningen: Barkhuis. 117–126.
2012. Botanisches in Evliya Çelebi's Seyahatname. Erdal, Marcel et al. (eds.) *Botanica und Zoologica in der türkischen Welt. Festschrift für Ingeborg Hauenschield*. (Turcologica 90). Wiesbaden: Harrassowitz. 29–34.
2013. Karışık dilli İskendername hikâyeleri. *Uluslararası Eski Anadolu Türkçesi Araştırmaları Çalıştayı bildirileri*. Özkan, Mustafa & Doğan, Enfel (eds.). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi. 77–84.
2016. Problems of the lexicography of Middle Eastern Turkic, illustrated by the case of the *Kitāb al-afāl*. *Turkic Languages* 20: 205–215.
2016. How stable are CV-stems in the Turkic languages? *Turkish Language, Literature and History. Travelers' Tales, Sultans and Scholars since the Eighth Century*. Hickman, Bill & Leiser, Gary (eds.). London & New York: Routledge. 53–59.

2018. Turkic-speaking groups in Turkey: Theoretical prerequisites for the study of contact between closely related languages. *Linguistic Minorities in Turkey and Turkic Speaking Minorities of the Periphery*. Bulut, Christiane (ed.). (Turcologica 111). Wiesbaden: Harrassowitz. 29–34.
2018. The reception of Turkic epics in the west. *Vestnik secero-vostočnog federal'nogo unversiteta imeni M. K. Ammosova*. 5–9.
2020. Contributions to the lexicography of early Middle Turkic 1. *Turkic Languages* 24: 110–143.
2021. In memoriam Barbara Flemming (1930–2020). *Turkic Languages* 25: 9–11.
2021. More on early Middle Turkic lexical elements. *Altaic and Chagatay Lectures. Studies in Honour of Éva Kincses-Nagy*. Zimonyi, István (ed.) Szeged: University of Szeged. 101–108.
2021. What happened to -sA- and -sI-? *Ayagka egimlig bakşı. Festschrift in Honor of Marcel Erdal*. Nevskaya, Irina vb. (eds.). Cambridge, Mass.: Department of Near Eastern Languages and Civilizations. 67–74.
2022. Chaghatay. *The Turkic Languages*. Johanson, Lars & Csató, Éva Á. (eds.). Second edition. London & New York: Routledge. 160–173.
2022. Uzbek. *The Turkic Languages*. Johanson, Lars & Csató, Éva Á. (eds.). Second edition. London & New York: Routledge. 388–408.
2022. The speakers of Turkic languages. *The Turkic Languages*. Johanson, Lars & Csató, Éva Á. (eds.). Second edition. London & New York: Routledge. 1–12.
2023. Orta Türkçe sözcükçülüğün asıl sorunları. *I. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu Bildirileri*. Ağca, Ferruh (ed.) Ankara: Keçiören Belediyesi. 113–115.
2023. Einige mitteltürkische Seltenheiten. *Journal of Turkish Studies/Türklük Bilgisi Araştırmaları. Uigurica, Buddhica, Manichaica, Mongolica et varia Turcica. In Honor of Klaus Röhrborn for his 85th Birthday. Essay presented by colleagues, Friends and students*. Ed. Şerife Özer – Michael Knüppel. 23–26.

Baskıda

Deverbal verb derivation with -(A)lA-. *Etymological Research on the Minority Languages in Northwest China*. Yakup, Abdurishid (ed.) Shanghai: Shanghai Classics.

Tanıtmalar/Değerlendirmeler

1982. Oskar Hanser Turkmen Manual. Beiheft Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes (1977). *Bibliotheca Orientalis* 39, 227–228.
1989. Š. Šoabdurahmanov (ed) *O'zbek xalq ševalari morfologijasi*. Taškent: Fan (1985). *Central Asiatic Journal* 34, 109–112.
1989. Kadir Türkmen, Margreet Dorleijnl, Hanneke Lamers. Standaard Turks. Een leergrammatika. Muiderberg: Coutinho. *Levende Talen* 433, 446–447.
1989. Lars Johanson & Claus Schönig (eds.) Kritische Beiträge zur Altaistik und Turkologie. Festschrift für Johannes Benzing. *Bibliotheca Orientalis* 46 [1989], 502–503.
1989. Gisela Kraft and Fazıl Hüsnü Dağlarca. Weltschöpfung und Tiersymbolik. Freiburg: Klaus Schwarz Verlag (1978). *Bibliotheca Orientalis* 46 [1989], 503–504.
1991. Jacomine Nortier: Dutch and Moroccan Arabic in Contact: Code Switching among Moroccans in the Netherlands. Dordrecht: Foris (1990). *International Journal for the Sociology of Language* 90, 159–164.
1992. [Konak, Ömer A. ile] Kâmile İmer, Dil ve Toplum. Ankara: Gündoğan Yayınları. 1990. *Türk Dilleri Araştırmaları* 1992, 181–186.
1995. Hayati Develi: Evliya Çelebi Seyahatnamesine göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde ses benzeşmeleri ve Uyumlar. Dissertation. Istanbul University. *TULIP* (Turkic Linguistic Post) 8, 7–8.
1996. [Backus, Ad ile]. Carol Myers-Scotton: Social Motivations of Codeswitching: Evidence from Africa and Duelling Languages: Grammatical Structure in Codeswitching. *International Journal of Applied Linguistics* 6/1: 129–153.